

Starfs- og fjárhagsáætlun fyrir Heilbrigðiseftirlit Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis fyrir árið 2022

Hlutverk og markmið heilbrigðiseftirlitsins

- Hlutverk Heilbrigðiseftirlits Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis er að vera samstarfsvettvangur sveitarfélaganna, Garðabæjar, Hafnarfjarðar og Kópavogs um rekstur heilbrigðiseftirlits.
- Markmið heilbrigðiseftirlits er að búa íbúum heilnæm lífsskilyrði og vernda þau gildi sem felast í heilnæmu og ómengðu umhverfi.
- Hlutverk heilbrigðiseftirlitsins er að varðveita gæði lofts, vatns og lands á svæðinu og gæta hagsmuna almennings með tilliti til heilbrigðis og hollustuhátta og koma í veg fyrir eða draga úr losun út í andrúmsloft, vatn og jarðveg og koma í veg fyrir myndun úrgangs í því skyni að vernda umhverfið.
- Heilbrigðiseftirlitið gegnir lykilhlutverki í að fylgjast með umgengni á vatnsverndarsvæðum og tryggja þannig verndun grunnvatns vatnsverndarsvæða höfuðborgarsvæðisins þannig að gæði neysluvatns á vatnstökustað uppfylli ávallt kröfur sem gerðar eru um gæði neysluvatns.
- Hefur eftirlit með fyrirtækjum og stofnunum með því að fylgja eftir kröfum um mengunarvarnir og ávallt sé notast við þá tækni sem er árangursríkust við að ná víðtækri almennri vernd umhverfisins í heild.
- Heilbrigðiseftirlitið stendur vörð um öryggi og heilnæmi matvæla með því að fylgjast náið með framleiðslu, dreifingu og sölu.

Helstu forsendur starfs- og fjárhagsáætlunar 2022

- Aukin áhersla verður lögð á vöktun umhverfis og fræðsla um gildi þess að vernda heilnæmt umhverfi. Hlutfall eftirlitstekna í rekstri eftirlitsins lækkar lítillega verður um 66 prósentustig.
- Hagvöxtur verði í takt við spár um 3,5%.
- Nýskráningar fyrirtækja verði umfram afskráningar á árinu.
- Launaþróun og kjarasamningshækkunar verði í takt við spá hagaðila um launaþróun.
- Tímagjald verði kr.18.500 á árinu 2022, sem er 2.6% hækkun frá fyrra ári. Sýnagjald hækki um sama hlutfall.
- Hagræðing í skráningum hunda og minni vinnu heilbrigðiseftirlits í eftirliti með hundahaldi, skili sér í einföldun og áframhaldandi lækkunar á leyfisgjaldi vegna hundahalds.

Greinagerð

Heimsfaraldurinn sem hófst á árinu 2020 bjó til ýmsar áskoranir í störfum heilbrigðiseftirlitsins og finna þurfti nýjar leiðir til að nálgast fólk og fyrirtæki og voru rafrænar lausnir þar í fararbroddi. Sem betur fer var búið að leggja mikla vinnu í endurbætur og uppfærslur á tölvubúnaði stofnunarinnar og búið að taka í notkun nýtt málakerfi, sem auðveldaði okkur að takast á við þær áskoranir sem fylgdu þeim veruleika sem fylgdi faraldrinum. Þegar samkomutakmarkanir voru stífar, vann helmingur starfsfólksins heima við og var fjarfundarbúnaður notaður til að auðvelda samskipti, bæði milli starfsmanna og í samstarfi við eftirlitsþega.

Við fjárhagsáætlunargerð fyrir árið 2021 var nokkur óvissa um hversu mikill samdráttur yrði í landsframleiðslu og hvaða áhrif faraldurinn hefði á rekstur fyrirtækja og þar með að tekjur heilbrigðiseftirlitsins. Samdráttur varð á vegri landsframleiðslu um 6,6% á árinu 2020 en hann endurspegladist ekki í verkefnastöðu eftirlitsins á árinu 2020, bæði voru fleiri nýskráningar á árinu 2020 heldur en afskráningar og það sem af er ári 2021, hafa nýskráningar fyrirtækja verið fleiri en afskráningar. Þannig voru 1488 eftirlitsskyld fyrirtæki í árslok 2020 en 1. september 2021 eru þau orðin 1552, þ.e. nýskráð fyrirtæki eru 64 fleiri en afskráð fyrirtæki.

Í þjóðhagsspa fyrir 2021 var gert ráð fyrir að hagvöxtur yrði um 2,6% og virðist sú spá ganga eftir þrátt fyrir að Covid-19 hafi dregist á langinn. Þannig er útlit fyrir að faraldurinn hafi minni áhrif til skamms tíma en margir óttuðust. Nú í september er spáð að hagvöxtur mælist yfir 4% á þessu ári og er það mestu leyti þakkað góðum vexti í innlendi eftirspurn. Á næsta ári 2022 er spáð 3,6% vexti og er það byggt á því að útflutningur aukist auk þess sem innlend eftirspurn haldi áfram að aukast.

Eftir nokkuð mikla óvissu í launabróun á liðnum árum er meiri fyrirsjáanleiki í launabróun á árinu 2022 en oft áður og hægt að reikna samningabundnar hækkanir inn í fjárhagsáætlanir í samræmi við kjarasamninga. Unnið hefur verið við nýtt starfsmat síðan 2019 og er nú búið að innleiða nýtt starfsmat samkvæmt starfsmatskerfi sveitarfélaganna. Flestir starfsmenn heilbrigðiseftirlitinu eru félagar í BHM og tóku breytingum í samræmi við nýtt starfsmat á árinu 2020 og 2021. Gert er ráð fyrir samningsbundnum launabreytingum í fjárhagsáætlun fyrir árið 2022.

Á þessu ári lauk innleiðingu á nýju málakerfi og samþættingu á málakerfinu og ytri vef heilbrigðiseftirlitsins og stofnkostnaður við kerfið því að baki. Enga síður er áframhaldandi krafa um rafrænar lausnir og einfaldara umhverfi í opinberu eftirliti og verður áfram unnið að nýjum lausnum sem auðvelda eftirlitsþegum og almenningi að fylgjast með störfum heilbrigðiseftirlitsins, þar sem aðgengi að upplýsingum verði komið á framfæri til almennings með skýrari hætti.

Á árinu 2021 var bætt við einu stöðugildi og að loknu fæðingarorlofi starfsmanns á fyrri hluta árs, voru stöðugildin orðin ellefu. Ekki er gert ráð fyrir fjölgun starfsmanna á árinu 2022 en breytingar verða á starfsmannahópnum, þar sem einn starfsmaður fer á eftirlaunaaldur á árinu. Aukin krafa er um umhverfisvöktun, bæði í auknum kröfum um loftgæðaeftirlit þar sem lögð er áhersla á að bætt verði við mælistöðvum og að upplýsingar verði gerðar aðgengilegar almenningi og einnig eftirliti með lækjum, vötnum og tjörnum sem og vöktun á yfirborðsvatni, kallar þó á aukið vinnuframlag starfsmanna varðandi þann málaflokk. Engar beinar sértekjur eru á móti þessum málaflokki og er reynt að sundurliða þann kostnað milli sveitarfélaganna á grundvelli vinnuframlags og sýnakostnaðar vegna vöktunar eins og mögulegt er.

Eins og undanfarin ár er gert ráð fyrir að ráðnir verði til eftirlitsins tveir til þrjú sumarstarfsmenn, en sú ráðstöfun hefur gefist vel en ráðnir hafa verið háskólanemar í líffræði og verkfræði sem án nýst hafa vel við ýmis störf í eftirliti og við umhverfisvöktun.

Á vordögum 2020 var lagt fram erindi frá Mosfellsbæ og Seltjarnarnesi til Umhverfis- og auðlindaráðuneytinu þar sem þess var farið á leit að heilbrigðiseftirlitssvæði Kjósarsvæðis verði lagt niður í núverandi mynd og heilbrigðiseftirlit Mosfellsbæjar og Seltjarnarnes sameinist eftirlitssvæði Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæði. Unnið hefur verið að þeirri sameiningu á árinu, en ekki hafa verið teknar ákvarðanir um sameiningu og því er fjárhagsáætlun unnin í samræmi við núverandi fjölda eftirlitsaðila og áætlunin í samræmi við umfang eftirlitsins eins og það er í dag.

Almennt um fjármál og rekstur

Ákveðin hluti starfseminnar snýr að almennu eftirliti, samskiptum innan stjórnáráðuneytis og þjónustu við borgarana. Á árinu 2020 var þessi þáttur 30% af heildarútgjöldum heilbrigðiseftirlitsins, en á árinu 2021 var áætlað að hann yrði um 35%. Samkvæmt útkomuspá rekstrar stefnir hann í að vera um 33% af heildarútgjöldum ársins og skýrist það af aukningu í eftirlitstekjum umfram áætlun. Sá hluti sem ekki er fjármagnaður með eftirlitstekjum, er fjármagnaður með framlagi frá sveitarfélögunum. Eins og fram hefur komið eru aukin verkefni á þessu sviði s.s. auknar loftgæðamælingar, aukið markaðseftirlit og önnur verkefni sem tengjast aukinni þjónustu við íbúanna. Reiknað er með að sú þróun haldi áfram og framlag sveitarfélaganna hækki lítillega á árinu 2022.

Teknar voru saman helstu stærðir í rekstri heilbrigðisnefnda á Íslandi fyrir árið 2019 í skýrslu KPMG sem unnin var fyrir atvinnuvega- og nýsköpunaráðuneytið og umhverfis- og auðlindaráðuneytið sem kom út í maí 2021 en þar kom fram að á árinu 2019 var samsetning tekna að jafnaði þannig að 60% kom vegna eftirlitsgjalda og leyfa frá fyrirtækjum, 7% vegna annarra tekna og 33% með framlagi sveitarfélaga. Framlag sveitarfélaga hjá Heilbrigðiseftirliti Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis er í takt við þetta eða um 33% eins og áður hefur komið fram, en eftirlitsgjöld og leyfisgjöld fyrirtækja eru um 66% en aðrar tekjur óverulegar.

Megin þáttur starfseminnar snýr samt áfram að eftirlitsskyldum aðilum og er stefnt að því að mæta þeim kostnaði með eftirlitsgjöldum eins og lög og reglur gera ráð fyrir. Lög um hollustuhætti og mengunarvarnir heimila sveitarfélögum að setja gjaldskrá og innheimta gjald fyrir eftirlitsskylda starfsemi, svo sem fyrir eftirlit, útgáfu starfsleyfa og vottorða. Upphæð gjaldsins skal byggð á rekstraráætlun þar sem þau atriði eru rökstudd sem ákvörðun gjalds við viðkomandi eftirlit byggist á og má gjaldið ekki vera hærra en sá kostnaður.

Samkvæmt matvælalögum skulu matvælafyrirtæki greiða eftirlitsgjald sem ekki er hærra en raunkostnaður við eftirlitið til að standa straum af eftirtöldum kostnaðarþáttum við eftirlitið:

- a. launum starfsfólks sem sinnir störfum vegna eftirlits,
- b. öðrum kostnaði vegna starfsfólks, þ.m.t. vegna aðstöðu, áhalda, búnaðar, þjálfunar, ferðalaga og tengds kostnaðar,
- c. kostnaði við greiningu á rannsóknastofu og sýnatöku.

Ráðherra hefur gefið út leiðbeinandi reglur um uppbyggingu gjaldskráa sveitarfélaga vegna heilbrigðiseftirlits.

Gjaldskrár heilbrigðiseftirlitsins er tvær:

- Matvæla-, heilbrigðis- og mengunarvarnaeftirlit: Lögð er til breyting á tímagjaldi, hækkun í kr. 18.500 og sýnatökugjald í kr. 19.000 sem er í samræmi við áætlaðan kostnað eftirlitsins en töluvert lægra en almenn verðlagsþróun. Tímagjald var kr. 18.000 og sýnatökugjald kr. 18.500 á árinu 2021. Gjöldin eru reiknuð samkvæmt leiðbeinandi reglum umhverfisráðherra um uppbyggingu gjaldskráa fyrir heilbrigðis- og mengunarvarnaeftirlit sbr. ákvæði laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998

um að innheimt gjald skuli ekki vera hærra en raunkostnaður við vinnuna sem er framkvæmd s.s. vegna eftirlits, vottorða eða leyfisveitinga. Öll gjöld sem innheimt eru af heilbrigðiseftirliti eru reiknuð út frá tímagjaldi. Unnið er að áhættumati fyrirtækja í samræmi við lög og reglugerðir um hollustuhætti og mengun og gætu breytingar á því mati haft áhrif á fjölda eftirlitstíma á árinu, en ekki er gert ráð fyrir að sú breyting hafi áhrif á heildarniðurstöðu fjárhagsáætlunar.

- Eftirlit vegna hundahalds. Á síðasta ári var gerð einföldun á innheimtu eftirlitsgjalda vegna hundahald og áfram verður haldið á þeirri braut að einfalda og lækka kostnað við hundahald. Lagt er til að leyfisgjald verði óbreytt í kr. 15.000 (kr. 7.500 með afslætti). Þá verði handsömunargjald fellt niður og það einungis innheimt af óskráðum hundum. Ákveðið var að fella niður skráningargjald á síðasta ári og er nú kynnt sú breyting að leyfisgjald verði ekki innheimt á fyrsta ári og þannig verði hundeigendum hvattir til að skrá hunda sína í samræmi við samþykktir um hundahald í sveitarfélögunum.
- Hundaskráin er nú aðgengileg á heimasíðu eftirlitsins í samræmi við kröfur um gegnsæi í opinberri skráningu. Þá er búið að einfalda skráningu hunda og er hægt að ganga frá skráningu alfarið með rafrænum hætti. Þessi umsýsla hefur dregið úr vinnu eftirlitsins við hundahaldið og eins hefur kvörtunum vegna hundahalds fækkað á árinu.

Rekstur heilbrigðiseftirlitsins

Heilbrigðiseftirlitið er með fjórar eigin bifreiðar í notkun. Annar aksturskostnaður er greiddur samkvæmt aksturssamningum og akstursdagbókum. Stefnt er að því að endurnýja bifreiðar heilbrigðiseftirlitsins á næstu árum og vera einungis með umhverfisvæna bifreiðar í rekstri. Nú er ein bifreið sem nýtir metan sem aflagjafa og stefnt er að tekin verði í notkun rafmagnsbifreið á árinu 2022. Þeirri endurnýjun verði lokið í árslok 2024.

Heilbrigðiseftirlitið hefur verið með aðsetur á Garðtorgi 5 undanfarin 7 ár, en eftir að eigendaskipti voru á leiguhúsnæði eftirlitsins var eftirlitinu tilkynnt um að leigusamningur um húsnæðið yrði ekki endurnýjaður og rennur sá leigusamningur út í árslok 2021. Gengið hefur verið frá leigusamningi undir starfsemi eftirlitsins á Hlíðasmára 14 í Kópavogi og flytur stofnunin þangað um áramót. Hagstæðir samningar tókust um húsnæði og er óverulegar breytingar á kostnaði vegna húsnæðis vegna þessara flutninga. Þó er gert ráð fyrir einskiptiskostnaði við flutning og standsetningu húsnæðis á árinu 2022, sem skýrir hækkun á húsnæðiskostnaði ársins.

Fastir fundir eru sóttir á vegum Matvælastofnunar, Umhverfisstofnunar og Samtaka heilbrigðiseftirlitssvæða. Auk þess eru sóttir fræðslufundir og ráðstefnur á verksviði stofnunarinnar. Vegna Covid-19 hafa flestir fundir farið fram með fjarfundarbúnaði og því hefur fundar- og fræðslukostnaður dregist verulega saman miðað við fyrri ár og er búið við að sá kostnaður verði áfram óverulegur vegna áhrifa faraldursins á árinu 2022.

Heilbrigðiseftirlitið leitar eftir tilboðum frá rannsóknarstofum og er með samning við rannsóknarstofuna Sýni ehf. Matvælasýni ber að taka til mælinga vegna matvælaöryggis. Slík sýni eru tekin í reglubundnu eftirliti og í skipulögðum eftirlitsverkefnum á landsvísu. Innheimta ber kostnað við sýnatöku og greiningu á rannsóknarstofu í reglubundnu eftirliti. Jafnaðargjald er vegna rannsókna pr. sýni skv. eftirlitsáætlun. Komi upp alvarleg matarsýking getur þurft að auka sýnatöku án þess að hægt verði að innheimta rannsóknarkostnað. Efnamælingar eru oftast mjög kostnaðarsamar. Slíkar mælingar eru vegna neyslvatns, varnarefna í matvælum og annarra innihaldsefna matvæla auk mengunarvarnaeftirlits og

umhverfisvöktunar. Mælingar sem tengjast mengun koma í ljós í eftirliti, við kvartanir eða í óhöppum. Möguleiki til að innheimta rannsóknarkostnað er að jafnaði ekki fyrir hendi.

Á árinu 2021 var áfram aukið og bætt í umhverfiseftirlit og rannsóknarkostnaður því hærri en áður og er gert ráð fyrir auknum kostnaði við rannsóknir á árinu 2022. Kostnaður við ítarlegar efnamælingar á neysluvatni eru þó innheimtur af þeim veitufyrirtækjum sem reka vatnsveitur á hverjum stað.

Færsla bókhalds, endurskoðun og frágangur ársreiknings er aðkeypt þjónusta frá fyrirtækinu KPMG. Núverandi fyrirkomulag var tekið upp í lok árs 2001. Hefur það reynst vel. Samningur er við Garðabæ um útreikning launa og gerð launaseðla. Ekki er áform um breyta því fyrirkomulagi á árinu 2022.

Almennt fyrir starfsáætlun 2022

Verkefnum í matvælaeftirliti, eftirliti með hollustuháttum, mengunarvörnum, umhverfisvöktun og mengunaróhöppum hafa verið að breytast. Sífellt koma fram nýjar áherslur sem birtast í lögum reglugerðum og aukinni umræðu í samfélaginu um umhverfismál. Mæta þarf auknum kröfum um birtingu upplýsinga á vefsvæði stofnunarinnar og áfram verður unnið að því að auka aðgengi almennings að upplýsingum. Jafnframt er nauðsynlegt að auka skipulagða eftirfylgni við framkvæmd eftirlits og vinna við frammistöðuflokkunarkerfi til þess að meta eftirlitsþörf fyrirtækja. Á árinu var lokið við upptöku á nýju mála- og tölvukerfi fyrir eftirlitið er það von okkar að það skili sér í meiri samræmingu á eftirliti og birtingu niðurstaðna sem og skilvirkni við eftirfylgni.

Töluverðar breytingar hafa verið í laga- og reglugerðarverki heilbrigðiseftirlitsins. Aukin verkefni hafa verið sett á heilbrigðiseftirlitin á sumum sviðum á meðan önnur verkefni eru færð undir aðrar stofnanir eins og Umhverfisstofnun og Matvælastofnun. Þá hefur Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið og umhverfis- og auðlindaráðuneytið haft til skoðunar eftirlitskerfi hins opinbera með matvælum, hollustuháttum og mengunarvörnum. Þetta eftirlit er í dag, bæði í höndum ríkisstofnana og heilbrigðisnefnda sveitarfélaga á tíu heilbrigðiseftirlitssvæðum. Núverandi ríkisstjórn hefur lagt áherslu á að einfalda regluverki í þágu atvinnulífs og almennings með það fyrir augum að stjórnsýslan sé skilvirk og réttlát. Endurskoðunarfyrirtækið KPMG hefur unnið skýrslu um framkvæmd opinbers eftirlits og er niðurstaða þeirrar greiningar að endurskoða þurfi núverandi eftirlitskerfi m.a. þar sem ósamræmis gæti í framkvæmd opinbers eftirlits og í skráningum eftirlitsaðila. Ráðherrarnir hafa boðað að fyrirhugað sé að vinna tillögur að breytingum á núverandi kerfi og haft verði samráð við hagaðila þ.á.m. Samband íslenskra sveitarfélaga, Samtök atvinnulífsins, Samtök heilbrigðiseftirlitssvæða á Íslands, Matvælastofnun og Umhverfisstofnun.

Íbúapróun

Samkvæmt gögnum Hagstofunnar voru íbúar þann 1. janúar 2021 alls 85.712 og er fjölgun 3,2% milli ára. Spár um íbúapróun gera ráð fyrir áframhaldandi íbúafjölgun.

Sveitarfélög	Íbúafjöldi					
	Janúar 2021	Janúar 2020	Janúar 2019	Janúar 2018	Janúar 2017	Janúar 2016
Kópavogur	38.332	37.959	36.975	35.970	35.246	34.140
Hafnarfjörður	29.687	29.971	29.799	29.412	28.703	28.189
Garðabær	17.693	16.924	16.299	15.709	15.230	14.717
Samtals	85.712	84.854	83.073	81.089	79.179	77.046

Starfsmannahald 2021

Kröfur til heilnæmara umhverfis kalla á umhverfisvöktun og upplýsingagjöf til stjórnvalda og almennings. Krafa um örugg matvæli er mikil og nákvæmari upplýsingar um innihald, óþolsvalda og uppruna matvælna fylgja breyttum lífstíl neytenda. Kröfur í lögum og reglugerðum koma einnig fram eftir skuldbindingar sem innlend stjórnvöld hafa gert við aðrar þjóðir og eftirlitsstarfsemi hér innanlands þarf að sæta eftirliti alþjóðlegra stofnanna. Mikil vinna fer því í eftirlit með heilsufullyrðingum og merkingum á matvöru, sem í aukna mæli fer fram í netsölu og ýmsum farvegum samfélagsmiðlanna. Aukið samráð milli heilbrigðiseftirlitssvæða kemur vonandi til með að auka hagræðingu á þessu sviði.

Áfram verður unnið að áhættumati fyrirtæki sem lúta matvælaeftirliti og frammistöðuflokkun en ekki liggur fyrir hvenær ætlunin sé að taka það í notkun á landsvísi. Sú vinna mun þó skila sér þegar til lengri tíma er litið. Þá er jafnframt unnið að áhættuflokkun fyrirtækja á hollustuhátta- og mengunarsviði, en unnið er að þeirri áhættuflokkun í samstarfi Umhverfisstofnunnar og starfsmanna heilbrigðiseftirlitanna.

Á liðnum árum hefur verið ráðnir sumarstarfsmenn til að fara í einfaldara eftirlit og auka þannig vettvangsathuganir og mæta auknum verkefnum í skráningum. Sú lausn hefur gefist vel og komið þannig til móts við óvæntar breytingar í starfsmannamálum sem upp hafa komið, s.s. vegna veikinda eða vegna fæðingarorlofs starfsmanna. Breytingar verða á árinu í yfirstjórn eftirlitsins þegar deildarstjóri umhverfis- og mengunar nær eftirlaunaaldri, en viðkomandi er jafnframt staðgengil framkvæmdastjóra. Gert er ráð fyrir að nýr starfsmaður verði ráðinn á árinu vegna þessa og óverulegar breytingar verði á launakostnaði vegna þeirra breytinga.

Matvælaeftirlit

Sveitarfélögin hafa skyldu til að sinna matvælaeftirliti og er heilbrigðisnefndum falið opinbert eftirlit með matvælum á markaði, smásölu, framleiðslu samsettra matvæla og framleiðslu matvæla sem ekki eru unnin úr dýrafurðum. Til matvælaeftirlits fellur einnig eftirlit með neysluvatni frá vatnsveitum. Neysluvatni hjá almenningi, fyrirtækjum í matvælaíðnaði og stofnunum sem þjóna viðkvæmum einstaklingum. Vatnsveitur með og án vatnsbóla eða einstök vatnsból eru 7 talsins á svæðinu.

Matvælaeftirlit er fært í gagnagrunn Matvælastofnunnar og er það gert til að samræma vinnulag. Kerfið heldur utan um upplýsingar um fyrirtæki og niðurstöður eftirlits. Jafnframt er unnið að áhættumati og þróun eftirlitshandbókar, eins og áður hefur verið vikið að.

Matarborinn sjúkdómur er samheiti yfir matareitranir og matarsýkingar. Þegar upp koma matarbornir sjúkdómar vinna Matvælastofnum, Sóttvarnalæknir og heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga sameiginlega að rannsókn svo komast megi sem fyrst að orsakavaldi svo unnt sé að grípa til aðgerða og stöðva útbreiðslu hans. Ef tveir eða fleiri veikjast og grunur beinist að ákveðnum matvælum er málið rannsakað. Farið er yfir vinnuferla með fyrirtækjunum ef tilkynningar berast sem bent geta til matarborins sjúkdóms. Tilvik varðandi þessi atriði eru ekki mörg á ári, en gera verður ráð fyrir bæði vinnu og fjármagni til rannsóknna. Hættan á að eitthvað fari úrskaiðis er til staðar og verður alltaf að vera viðbúin þeim.

Töluvert hefur fjölgað í innköllunum á vörum og eru ákvarðanir um innkallanir ýmist teknar af Matvælastofnun eða hjá viðkomandi heilbrigðiseftirliti þar sem rekja má uppruna innköllunar til. Ástæður innkallanna eru eins fjölbreyttar og þær eru margar, svo sem aðskotahlutir í matvælum, vanmerktar vörur eða óleyfileg innihaldsefni. Umtalsverð vinna fylgir oft innköllunum þar sem fylgt er eftir ákvörðun um innköllun með því að fara í viðkomandi verslanir eða framleiðslufyrirtæki og innkölluninni fylgt eftir.

Matvælahópur heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga og Matvælastofnunar heldur nokkra fundi á ári. Hlutverk hópsins er að stuðla að samráði og samræmingu milli Matvælastofnunar og heilbrigðiseftirlits

sveitarfélaga, heilbrigðiseftirlitssvæða innbyrðis og tryggja upplýsingaflæði milli aðila. Hópurinn skal sjá um samráð vegna samræmingu og framkvæmdar eftirlits með matvælum, taka upp vandamál sem upp koma í eftirliti og leita leiða til að leysa þau, skipuleggja eftirlitsverkefni, taka þátt í skipulagi þjálfunar þeirra sem starfa við opinbert matvælaeftirlit og vera vettvangur upplýsingamiðlunar um matvælaöryggis- og eftirlitsmál. Hann er einn helsti samstarfsvettvangur Matvælastofnunar og heilbrigðiseftirlitsins. Samkvæmt matvælalögum nr. 33/2018 er gert ráð fyrir að haldnir séu samráðsfundir tvisvar á ári þar sem framkvæmdastjórar heilbrigðiseftirlita og starfsmenn Matvælastofnunnar fara yfir helstu málefni sem eru á döfinni. Vegna heimsfaraldursins hefur einungis verið haldinn einn samráðsfundur það sem af er ári. En samráðsfundir hafa verið haldnir mánaðarlega þar sem framkvæmdastjórar heilbrigðiseftirlitssvæðanna ásamt forstjóra Matvælastofnunnar hittast og fara yfir helstu mál.

Hollustuhátta- og mengunarvarnaeftirlit

Heilbrigðisnefnd skal gefa út starfsleyfi samkvæmt viðauka IV, laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnaeftirlit, en með breytingum á lögunum í sumar var sú starfsemi sem heilbrigðisnefnd hefur umsjón með sameinuð undir þeim viðauka. Eftirlitið skal ná til athugunar á öllum þáttum umhverfisáhrifa viðkomandi starfsemi sem máli skipta sem og hollustuhátta. Eftirlit fer fram með þeirri starfsemi sem er í raun og veru, en er ekki bundið við eftirlit með starfsleyfisskilyrðum. Þjálfun, staðkunnátta eftirlitsmanns og stöðuleiki í eftirliti eru grundvallaratriði. Reglulegar eftirlitsáætlanir eru gerðar til að halda utan um og tryggja reglubundið eftirlit með atvinnurekstri, þ.m.t. um tíðni vettvangsheimsókna fyrir mismunandi starfsemi. Tímabilið milli tveggja vettvangsheimsókna skal byggjast á kerfisbundnu mati á umhverfisáætlu viðkomandi starfsemi og skal tíðni eftirlits ekki vera sjaldnar en eitt ár fyrir starfsemi sem veldur mestri áhættu en þrjú ár fyrir starfsemi sem veldur minnstri áhættu. Vegna hollustuháttaeftirlits er ein eftirlitsferð á ári eða eftirlitsferð annað hvert ár algengastar. Til sumra fyrirtækja eru þó áætlaðar fleiri ferðir og allt að fimm eftirlitsferðir s.s. til stórra sundstaða. Mengunaróhöpp og mengunarslys fylgja okkar samfélagsháttum og þarf stöðugt að vera viðbúin þeim.

Tóbakssala fer yfirleitt fram í verslunum sem selja matvæli og í veitingahúsum. Sölustaðir tóbaks eru 56 á svæði Heilbrigðiseftirlits Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis. Í ljós hefur komið að fjöldi ungs afgreiðslufólks hefur óbeina aðkomu að tóbakssölu og því fyllsta ástæða til að draga ekki úr þessu eftirliti.

Umhverfisvöktun

Umhverfisvöktun er aðallega á sviði loftgæðamælinga í andrúmslofti og með vatnsgæðum í grunnvatni, lækjum, stöðuvötnum, tjörnum og sjó. Þar með talið er eftirlit með framkvæmd hreinsunar á rotþrómm. Í reglugerð nr. 796/1999 um verndun vatns eru skyldur lagðar á heilbrigðisnefndir og sveitarstjórnir að flokka vötn og grípa til aðgerða sem miða að því að viðhalda náttúrulegu ástandi. Af sama meiði er eftirlit með vatnsverndarsvæðum sem tryggja á öryggi neysluvatns til framtíðar. Umhverfisvöktun með vatnsgæðum nær til mælinga á örverum og efnum.

Í reglugerð um fráveitur og skólþ eru sett umhverfismörk fyrir saurmengun yfirborðsvatns vegna holræsaútrása. Rangtengingar hafa leitt til þess að lækir og fjörur mengast. Úr þessari mengun hefur dregið eftir vöktun og samstarfi við sveitarfélögin sem reka fráveitukerfin í umdæminu. Áhættan á rangtengingum og löskuðum lögnum er stöðugt fyrir hendi og á hverju ári koma tilkynningar um mengun í lækjum og vötnum og er þá reynt að finna uppruna mengunar í samstarfi við starfsmenn sveitarfélaganna. Ráðgert er að halda áfram skipulagðri vöktun í svipuðum farvegi. Stefnt er að því að birta niðurstöður mengunarmælinga á heimasíðu eftirlitsins, en mælingarnar eru sendar sveitarfélögnum til kynningar um leið og niðurstöður liggja fyrir.

Heilbrigðiseftirlitið hefur rekur tvær loftgæðamælistöðvar. Er önnur staðsett við Dalsmára í Kópavogi og hin við Norðurhellu í Hafnarfirði. Á heimasíðu eru aðgengilegar niðurstöður fyrir almenning úr símaælingum á loftgæðum í umdæminu. <http://heilbrigdiseftirlit.is/> og eins heldur Umhverfisstofnun úti vefsíðu www.loftgaedi.is þar sem þessar niðurstöður eru birtar ásamt niðurstöðum frá öðrum

mælistöðum á landinu. Eins og áður hefur komið fram er mikil áhugi á að auka frekar loftgæðamælingar og m.a. vera með færanlega loftgæðastöð til að auka þekkingu okkar á breytingum á loftgæðum á svæðinu.

Heilbrigðisnefndir sveitarfélaga skulu einar sér eða með samvinnu sín á milli gefa út áætlun um loftgæði á sínu svæði þar sem m.a. koma fram tímaáætlun, aðgerðir og stefnumörkun til að bæta loftgæði. Þá skulu heilbrigðisnefndir vinna viðbragðsáætlanir sem taka til skammtímaaðgerða varðandi loftgæði á þeirra svæði. Heilbrigðisnefndir skulu gefa út tilkynningar til almennings um loftgæði á þeirra svæði eftir því sem við á. Ef hætta er á að styrkur mengunarefna í andrúmslofti á tilteknu svæði eða tilteknum þéttbýlisstað fari yfir umhverfismörk samkvæmt ákvæðum í reglugerð skal hlutaðeigandi heilbrigðisnefnd gera aðgerðaáætlun með það að markmiði að draga úr hættu sem af því ástandi stafar eða stytta tímabilið sem ástandið varir. Í aðgerðaáætluninni skal koma fram til hvaða skammtímaráðstafana verði gripið til að draga úr þeirri áhættu eða stytta þann tíma sem farið er yfir umhverfismörk. Heilbrigðisnefnd hefur nú tekið saman „Viðbragðsáætlun til að bæta loftgæði“ þar sem settar eru fram þær skammtímaráðstafanir sem nauðsynlegt er að framkvæma til að draga úr loftmengun og hefur áætlunin verið samþykkt í sveitarfélögunum og er nú aðgengileg á heimasíðu heilbrigðiseftirlitsins. Skipað hefur verið viðbragðsteymi heilbrigðiseftirlits Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis og er það skipað fulltrúum frá sveitarfélögunum og starfsmönnum eftirlitsins. Haldnir hafa verið tveir fundir í viðbragðsteyminu þar m.a. var rætt um að efla mælingar í kjölfar þess að eldgos hófst á Reykjanesinu og mikilvægt væri að efla þekkingu og vöktun á loftgæðum í kjölfar þess.

Mælingar á umhverfishávaða og úrvinnsla kvartana um hávaða sem berast frá almenningi eru einnig hluti af umhverfisvöktun. Efla þarf mælingar og bæta tækjakost við hávaðamælingar og er stefnt að því á árinu 2022. Unnar hafa verið aðgerðaáætlanir hjá sveitarfélögunum vegna hávaða sem ætlaðar eru til að stemma stigu við hávaða og hávaðadreifingu. Þar er horft til umferðaskipulags, skipulag landnotkunar s.s. með að færa hávaðasama starfsemi og önnur atriði s.s. stuðla að umhverfisvænni ferðamáta. Í umsögnum um breytingar á aðalskipulagi og deiluskipulagi sveitarfélaganna hefur heilbrigðisnefnd vakið sérstaka athygli á mikilvægi þess að hugað sé að þessum þáttum, sérstaklega þar sem um er að ræða blandaða byggð atvinnurekstrar og íbúðabyggðar. Vonandi munu úrbætur samkvæmt þeim bæta gæði umhverfis á næstu árum. Því miður hefur nokkuð verið um kvartanir um hávaða frá atvinnurekstri þar sem íbúðir er ofan við verslanir eða veitingastaði og virðist vera að misbrestur sé á að fylgt sé þeirri kröfu um að tryggt sé að hljóð vegna atvinnustarfsemi sé í samræmi við viðmiðunarmörk í hávaðareglugerð.

Dýraeftirlit

Ef dýr strjúka eða sleppa úr haldi skulu umráðamenn þeirra þegar gera ráðstafanir til að handsama þau. Viðkomandi sveitarfélagi er skylt að taka slík dýr í vörslu sína, lesa af einstaklingsmerkjum ef þau eru til staðar og gera ráðstafanir til að hafa uppi á umráðamanni. Sveitarfélögum er skylt að hafa aðstöðu til að halda slík dýr. Samningar eru um hundageymslu og kattageymslu. Samningum þessum fylgir kostnaður og hefur heilbrigðiseftirlitið haft umsjón með málaflokknum. Kostnaður við hundageymslu greiðist af eftirlitsgjöldum vegna hundahalds en kattageymslan úr sjóðum sveitarfélaganna.

Nýskráningu hunda fjölgaði ekki eins og vonir voru bundnar við breytingar á gjaldskrá um leyfisgjald vegna hundahalds. Hvatning til hundeigenda til að sækja grunnnámskeiði í hundauppeldi með lækkun eftirlitsgjalda virðist skila árangri. Skráningargjald var fellt niður á árinu 2021 og verður nú gerð tilraun með að fella niður leyfisgjald á fyrsta ári og einungis innheimt leyfisgjald á þegar skráða hunda. Það gjald er hóflegt, en það stendur undir kostnaði við ábyrgðartryggingu hunda og þá umsýslu sem málaflokkurinn kallar á. Upplýsingar um skráningu hunda er nú hægt að nálgast á heimsíðu eftirlitsins og er nú skráning þeirra hægt að gera með rafrænum hætti. Vonast er til að einföldun við skráningu verði hvatning til þeirra hundeigenda sem ekki eru með sína hunda skráða, að skrá þá í samræmi við samþykktir sveitarfélaganna. Kvörtunum og afskiptum vegna hunda hefur fækkað á árinu. Helstu kvartanir snúa að hundahaldi í fjölbýli og töluvert er kvartað undan hávaða vegna hundahalds og fær

fjöldi hundaeigenda athugasemdir frá eftirlitinu þar sem þeir eru beðnir um að virða samþykktir um hundahald og taka tillit til nágranna sinna.

Sveitarfélögin hafa sett samþykktir um kattahald en eiga eftir að fylgja stefnumörkun sinni eftir og veita fjármunum til þess að handsama ketti sem kvartað er yfir. Samningur var gerður f.h. sveitarfélaganna við Kattavinafélag Íslands á árinu 2013 vegna geymslu óskilakatta. Ekki eru áætlanir um breytingar á þeim samningi. Samkvæmt lögum um velferð dýra er skylt að einstaklingsmerkja ketti og eru þau merki skráð í gagnagrunninn, dyraeinkenni.is. Heilbrigðiseftirlitið hefur ekki aðgang að þeim gagnagrunni, en skoða þarf hvort ekki sé skynsamlegt að nánari samvinna sé milli dýralækna og þeirra aðila sem halda úti þeim gagnagrunni við Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaganna.

	Fjárhagsáætlugsáætlun 2021				31.08.2021	31.12.2021		Fjárhagsáætlun 2022			
	Hundaeftirlit	Heilbr.eftirlit	Samtals		Rauntölur	Útkomuspá		Hundaeftirlit	Heilbr.eftirlit	Samtals	
Rekstrartekjur											
Eftirlitsgjöld	23.000.000	100.000.000	123.000.000	92,8%	123.040.992	125.540.992	90,7%	24.000.000	108.000.000	132.000.000	90,4%
Leyfisgjöld	2.000.000	5.000.000	7.000.000	5,3%	7.714.000	9.606.750	6,9%	0	11.000.000	11.000.000	7,5%
Aðrar tekjur	500.000	2.000.000	2.500.000	1,9%	3.285.100	3.285.100	2,4%	0	3.000.000	3.000.000	2,1%
	25.500.000	107.000.000	132.500.000		134.040.092	138.432.842		24.000.000	122.000.000	146.000.000	100,0%
Gjöld											
Heilbrigðisnefnd	800.000	4.500.000	5.300.000	2,6%	2.264.379	4.420.443	2,1%	800.000	4.200.000	5.000.000	2,2%
Laun og launat.gjöld	14.500.000	137.000.000	151.500.000	74,1%	102.263.646	154.907.509	75,0%	13.000.000	151.500.000	164.500.000	73,6%
Húsnæðiskostnaður	1.500.000	9.000.000	10.500.000	5,1%	5.861.417	9.861.417	4,8%	1.000.000	13.000.000	14.000.000	6,3%
Skrifstofu- og tölvuk.	1.000.000	10.000.000	11.000.000	5,4%	6.946.380	11.419.570	5,5%	1.000.000	11.000.000	12.000.000	5,4%
Akstur	600.000	3.500.000	4.100.000	2,0%	2.904.180	4.356.270	2,1%	600.000	4.400.000	5.000.000	2,2%
Funda- og fræðsluk.	100.000	1.000.000	1.100.000	0,5%	400.770	1.001.155	0,5%	100.000	900.000	1.000.000	0,4%
Aðkeypt þjónusta	1.000.000	12.000.000	13.000.000	6,4%	8.120.138	12.180.207	5,9%	1.000.000	12.000.000	13.000.000	5,8%
Annar rekstrark.	6.000.000	2.000.000	8.000.000	3,9%	6.735.910	8.419.888	4,1%	6.500.000	2.500.000	9.000.000	4,0%
	25.500.000	179.000.000	204.500.000		135.496.820	206.566.458		24.000.000	199.500.000	223.500.000	100,0%
Rekstrarniðurstaða ársins	0	-72.000.000	72.000.000	35,2%	-1.456.728	-68.133.616	33,0%	0	-77.500.000	77.500.000	34,7%
Framlög aðildarfélaga											
Hafnarfjörður			25.827.020			-24.440.114	29799	Hafnarfjörður		26.842.712	29687
Garðabær			14.126.467			-13.367.879	16299	Garðabær		15.997.847	17693
Kópavogur			32.046.513			-30.325.623	36975	Kópavogur		34.659.441	38332
			72.000.000			-68.133.616	83073			77.500.000	85712

30. september 2021

Hörður Þorsteinsson

Hörður Þorsteinsson

Framkvæmdastjóri Heilbrigðiseftirlits Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis